Salvatorul Mănăstirii Putna

Să facem, propun, un imens arc nu atât peste timp, cât în spaţiu, peste munţi, de la Braşov spre Nordul Moldovei. Practic, de la un eveniment întâmplat acolo cu câteva luni mai înainte de Rebeliunea legionară, din debutul anului 1941, avea să înceapă legenda *hatmanului* Tobă. Sau, pentru unii, puţini la număr şi mai degrabă rău-voitori decât sceptici, nebunia lui. Dar nu unul dintre acei ani cu miros de praf de puşcă interesează acum, ci unul anume din plină „stăpânire" comunistă.

Ziua de 7 iulie 1975, Mănăstirea Putna, legendara ctitorie a voievodului Ştefan cel Mare şi Sfânt, aşadar. Impresionant ceremonial religios! Undeva, retras într-o penumbră discretă, zâmbea enigmatic, poate puţin şters, un oarecare Ioan Tobă, acum locotenent-colonel în retragere. Aparent resemnat, ca un om împăcat cu soarta şi cu sine însuşi. Şi totuşi ceva anume trăda că trăieşte momentul din plin. Lângă el, cu părul rărit şi albit de vreme, dar nu mai puţin emoţionaţi, subordonaţii de odinioară. Aproape toţi. Numele tuturor era dăltuit acum în marmura de Simeria – în suprafaţă de aproape un metru pătrat – care tocmai fusese dezvelită, ca o tardivă recunoştinţă pentru faptele lor de arme din urmă cu exact treizeci şi cinci de ani. Faptele de arme... Da, adevărate fapte de arme, deşi pentru România războiul încă nu începuse cu adevărat la acea dată. Sau,

poate că începuse, dar cine să-şi fi dat seama de asta? Guvernanţii sunt atât de orbi, uneori...

Ziua de 7 iulie 1940, de la naşterea Domnului. Salvatu-sa şi păstratu-sa în graniţele ţării noastre acest Sfânt Locaş, cu mormântul marelui voievod Ştefan, precum şi odoarele de preţ, de către Escadronul 25 Cavalerie – Focşani, comandat de căpitanul de cavalerie Ion Tobă-Hatmanu şi subalternii săi: sublocotenenţii în rezervă Ghiocel Constantinescu, Nicolae Stănescu, Ion Vassiescu, sergentul Constantin Grosu şi fruntaşii cu termen redus Traian Comănescu şi Ion Larian Postolache, stareţ al mânăstirii fiind arhimandritul Veniamin Grigoraş. Spre aducere aminte generaţiilor de azi şi de mâine. Ridicată azi, 7 iulie 1975, Preşedinte al Republicii Socialiste România fiind Nicolae Ceauşescu; Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române – Justinian; Mitropolit al Moldovei – Justin.

Această piatră comemorativă, citisem cu vădit interes pe copia facturii eliberată de către furnizorul plăcii de marmură, *am oferit-o Mănăstirii Putna, judeţul Suceava, cu toată dragostea şi respectul creştinesc faţă de acest sfânt monument istoric, care oglindeşte trecutul acestui ţinut de neuitat pentru toţi românii. Familia Alexandru şi Paraschiva Nicolescu, Sibiu.*

Ce să se fi întâmplat, oare, cu adevărat, atunci, în acea vară fierbinte a anului de graţie 1940?, m-am întrebat imediat cum am terminat de citit ceea ce scria pe acel document. Şi, cu firească nerăbdare, am trecut imediat în revistă toate celelalte hârtii din dosar. Pentru că am uitat să spun, pe lângă jurnalul tatălui ei, Lia Tobă – Turceanu, după căsătorie – îmi mai dăruise un dosar roşu, relativ voluminos, cu tot soiul de hârtii, plus un album tot de culoare roşie – nuanţă mai deschisă însă –, mărişor, plin cu fotografii de pe front. Inedit şi provocator deşi susceptibil de îndoieli şi comentarii, răspunsul era acolo, la locul lui,

în dosar. Redactat cu ajutorul unei maşini de scris, pe câteva coli de hârtie îngălbenite de vreme, de către un om de condei, desigur, după câte lasă să se înţeleagă la un moment dat, mai exact de către un fost subordonat al eroului nostru la vremea respectivă. În fapt, este vorba despre o clasică scrisoare de răspuns. Pe cât de clasică însă, pe atât de incitantă.

Ploieşti, 10 februarie 1975

Dragă nea Ionică,

Mi-ai cerut o declaraţie asupra acţiunii Grupului de Cavalerie 25 Cercetare al Diviziei 25 Infanterie, desfăşurată în iulie, 1940, când unitatea noastră a salvat satul Putna, Mănăstirea Putna, cu mormântul lui Ştefan cel Mare şi toate odoarele şi valorile de artă ale sfântului locaş, expediindu-le sub pază militară tocmai la Cozia, lângă Râmnicu Vâlcea, în mănăstirea celuilalt ctitor de ţară, Mircea cel Bătrân. Te va surprinde, cred, răspunsul meu. M-am gândit fel şi chip, şi iată hotărârea mea. Nu pot să dau o astfel de declaraţie. Şi aceasta pentru mai multe motive. În primul rând, nu-mi este clar scopul demersurilor ce vrei să întreprinzi, adică nu ştiu de ce îţi va folosi declaraţia mea. Vrei o decoraţie în plus? Nu ai destule pentru faptele dumitale de arme? Ce mai contează încă una? Ai cumva o pensie prea mică şi speri, poate, într-o majorare a ei? Mă îndoiesc că vei reuşi! Nici eu nu am alte venituri – eu cu soţia – decât pensia mea de o mie şi patru sute de lei, după treizeci şi doi de ani de muncă. Din suma asta numai pe medicamente cheltuim lunar peste patru sute de lei, fiind amândoi cardiaci şi tebecişti. Dar ne resemnăm fără a ne plânge, ne descurcăm cum putem. Poate urmăreşti ca actul nostru să fie consemnat în istorie? Nu cumva demersul ce vrei să faci ar putea fi socotit inoportun?

Dragul meu prieten şi stimatul meu comandant, istoria se scrie de învingători, care au întotdeauna dreptate; învinşii n-o scriu, ei o ţin minte, aşa cum ştiu ei că a fost. Iar dacă uneori o scriu, trebuie să ţină seama ca scriptura lor să nu-i supere pe cei tari, pe învingători. Anul acesta, la 10 ianuarie, toată suflarea românească, aniversând o jumătate de mileniu de la lupta de la Podu Înalt, a evocat chipul, măreţia şi strălucirea Domnului Ştefan cel Mare. Câţi ştiu însă, câţi mai sunt în viaţă din cei ce ştiu că mormântul Marelui Voievod a fost menţinut în graniţele României pentru că o subunitate militară română, escadronul nostru de cavalerie, a apărat această frântură sfântă din pământul care a fost totdeauna al nostru, dinainte de a începe istoria, niciodată al altora? Dacă nu era căpitanul Ioan Tobă, graniţa de nord ar fi arătat acum altfel, iar mormântul lui Ştefan cel Mare ar fi fost în altă ţară. Pentru noi, acţiunea din zilele de 6-7 iulie 1940 reprezintă onoarea şi mândria vieţii noastre. La vârsta la care am ajuns – şaizeci şi şapte de ani –, trăiesc cu aceeaşi intensitate dramatismul ceasurilor hotărâtoare de atunci şi fericirea de a fi reuşit. Nu este asta o mare răsplată? Vrei o recunoaştere oficială? Singura recunoaştere a meritelor noastre – şi cred că va rămâne singura, într-adevăr – a fost lauda generalului Dăscălescu, comandantul Diviziei 25 Infanterie, care, vădit mişcat (îţi aminteşti?), ne-a spus: „Bravo, băieţi! Fapta voastră va rămâne în istorie..." Apoi n-a mai putut continua şi ne-a îmbrăţişat, având lacrimi pe obraz; el, luptătorul călit în focul Războiului de Reîntregire. În istorie acţiunea noastră nu se află consemnată. Dar nici nu trebuie să avem asemenea ambiţii. Câţi nu şi-au aşezat oasele ca temelie de susţinere a patriei? Cine sunt ei? Se ştie numai că fără lupta şi jertfa lor nu mai existam pe harta lumii. Viaţa unei naţiuni, permanenţa unui popor, astea le fac mulţii şi marii anonimi, chiar dacă istoria reţine doar numele câtorva comandanţi. Un ultim motiv pentru care nu dau declaraţia,

ține-te bine, s-ar putea să nu mă recunoști: Mi-e teamă, da, teamă, că declarația mea va fi interpretată tendențios, răstălmăcită... Mi-e teamă să nu fim bănuiți de atitudine... antisovietică (culmea!, acum, când suntem aliați).

Noi atunci n-am făcut altceva decât să apărăm un colțișor din țară, în care se află cel mai sfânt osuar al neamului românesc. Și n-am făcut-o împotriva sovietelor, nici nu prea știam pe vremea aceea ce înseamnă, ci a unor formații militare ce trecuseră și linia nouă a frontierei stabilite de comisia româno-rusă.

Doamne, cât am sperat și mai sper, cât am crezut – și mai cred – că URSS va face gestul măreț de a ne restitui teritoriile furate! Ce sublim ar fi să ne spună: „Vi le-am luat atunci pentru a preîntâmpina expansiunea nazistă și pentru că eram dușmani. Dar acum de amenințarea nazistă s-a ales praful, iar voi ne sunteți prieteni, și mai mult, faceți parte, împreună cu noi, din marea familie a popoarelor comuniste, sau care luptă pentru comunism. Luați-vă înapoi ceea ce este al vostru!“

Dar acest fapt nu s-a întâmplat. Păcat! Păcat că statele, puterile mari, adică, nu sunt capabile de gesturi mari!

Am dat după 1948 zeci de declarații și autobiografii. Pe toate le-am completat corect, cinstit. N-aveam ce să ascund. Dar n-am pomenit în nici una despre salvarea Putnei, tocmai pentru a evita urmări nedrepte, nemeritate. N-aș vrea ca tocmai acum, când mă aflu în așa-zisa „vârstă a treia“, să-mi pierd liniștea de care am atâta nevoie. Ultimii mei ani, câți mi-au mai rămas, dacă mi-au mai rămas, vreau să-i trăiesc departe de tracasări și neplăceri, în lumea lecturii, a literaturii, a poeziei, a... epigramei. (M-ai văzut la televizor? Ai citit volumul?) Să nu mă consideri laș! Știi că nu sunt; altfel nu mă numeai pe mine comandantul plutonului de avangardă. Dar acum am obosit, am îmbătrânit, am devenit prudent.

Dragă nea Ionică și domnule comandant, te rog să-l ierți pe prietenul de azi și ajutorul de comandant de ieri că nu-ți dă declarația cerută. În speranța că nu te vei supăra și că nu vei păstra vreo amărăciune, vreo decepție, vreun resentiment, te îmbrățișez cu aceleași sentimente de prețuire și prietenie pe care numai frăția de arme le poate da.

ss. Ghiocel Constantinescu. Adresa mea: Strada Emile Zola, numărul ..., etaj ..., codul 2000, Ploiești

Ioan Tobă terminase de citit cu aceeași evidentă nerăbdare ca a mea, mai mult ca sigur, această scrisoare, pe care o așteptase de ceva vreme, bănuiesc. Și, involuntar aproape, se lăsase ușor pe speteaza scaunului, gânditor, cu ochii în tavan, pradă unei vagi îndoieli. În fața sa, lângă dosarul cu coperți roșii, de carton, în care aduna dovezile acțiunilor lui de odinioară în înfăptuirea jurământului de credință dat Țării și Regelui, dosar pe a cărui etichetă albă scria „Salvarea Mănăstirii Putna, 6 -7 iulie 1940“, se mai putea observa o fotografie tip carte poștală – reprezentând ofițerii și gradații Grupului 25 Cavalerie, imortalizați în ziua de 8 iulie 1940 la mormântul lui Ștefan cel Mare – și o schiță de mână cu specificația „Intervenția din noaptea de 6 spre 7 iulie 1940 a Grupului 25 Cavalerie, comandat de căpitanul Ioan Tobă“. Alături, de asemenea, un carnețel cu file tip dictando, completate cu cerneală, evident post-factum, cel mai probabil la finele anilor șaizeci, în care *hatmanul* refăcuse oră cu oră, zi cu zi, dramaticele evenimente din acea teribilă vară a anului 1940. Acele documente ajunseseră acum, prin forța împrejurărilor, pe masa mea de lucru. Ca urmare, la rândul meu, încercam să-mi imaginez la ce anume se putea gândi oare eroul meu în primele momente după ce parcursese cu avidă curiozitate scrisoarea fostului camarad din grupul comandat atunci, în urmă cu exact treizeci și cinci de ani.

Pe undeva, indubitabil că avea perfectă dreptate. Îl recunoscuse în fiecare sfat, în fiecare frază, în fiecare

cuvânt. Tocmai de aceea îl numise comandantul plutonului de avangardă, fiindcă îl cunoştea bine; un tip prudent şi curajos, în acelaşi timp, acesta era sublocotenentul Ghiocel Constantinescu. Dar, fireşte, o dată cu vârsta, curajul se mai diluase, în vreme ce prudenţa căpătase contururi adânci, greu de ascuns.

În fond, camaradul său nu i-a dat, dar în acelaşi timp i-a dat o declaraţie despre ceea ce îi ceruse. Chiar este o capodoperă de declaraţie, comparativ cu ale celorlalţi foşti camarazi, primite în cursul ultimilor trei luni, deja îndosariate cu grijă, după ce, în prealabil, prevăzător, le făcuse câte două copii pentru fiecare. Erau acolo, la dosarul conceput special, mărturiile scrise negru pe alb ale tuturor participanţilor cu funcţii de mai mare sau mai mică răspundere la neobişnuitul eveniment, atâţia câţi mai trăiau, inclusiv cea a stareţului, dar şi cele ale călugărilor de atunci, de la mănăstire. Pe baza lor, dar şi a propriilor sale însemnări de la data săvârşirii faptelor, nu în ultimul rând a amintirilor, a recompus filmul celei mai importante misiuni pe care ar fi putut-o primi, în acea vară de graţie, un ofiţer al armatei române. Film al cărui scenariu era şi el în posesia mea.

*

* *

Locotenent-colonel (r) Ioan Tobă-Hatmanu. Moment istoric, iulie 1940. Note de campanie. Alungarea trupelor roşii din Mănăstirea Putna. Salvarea odoarelor mănăstirii pentru a nu lua drumul Ermitajului. Salvarea mormântului marelui voievod, astfel încât să rămână mitul României Mari, nu al Republicii Socialiste Sovietice Moldovskaja. 23 august 1939. Are loc Pactul Ribbentrop-Molotov, la Moscova, prin care ruşii sunt autorizaţi să ocupe samavolnic Basarabia şi nordul Bucovinei. **26 aprilie 1940**. Sovieticii dau ultimatumul pentru cedarea fără luptă a acestor provincii. **26 iunie 1940**.

Conform Pactului Moscova-Bucureşti, trupele sovietice pătrund pe teritoriul Basarabiei şi Bucovinei, nerespectând orarul prestabilit. De aici mai departe merg după *„Carnetul de bord al Escadronului 25 Cavalerie"* scris de subsemnatul şi de ofiţerii subalterni, sublocotenenţii în rezervă Ghiocel Constantinescu şi Nicolae Stănescu. „Mare agitaţie şi dincolo, şi dincoace de frontiera creată prin Pactul Moscova-Bucureşti. **5 iulie 1940**. Arestarea suspecţilor şi dezertorilor sau a soldaţilor răzleţiţi de unităţile lor. Incident între noi şi comandantul garnizoanei, care fugise, iar acum, revenit după o săptămână, dorea să-şi impună autoritatea şi faţă de partea activă militară formată din detaşamentul nostru. Incidentul este rezolvat prin intervenţia comandantului Diviziei 25 Infanterie, căreia îi eram afectaţi operativ. **Ora 22.00**. În timp ce luam masa cu ofiţerii detaşamentului, sunt chemat la telefon de Divizie, care-mi ordonă să mă deplasez marş-galop în linia întâi, la Gura Putnei, ocupând poziţie în faţa trupelor roşii, pe aliniamentul Falcău – Straja – Vicovul de Sus. **Ora 24.00**. Se întorc patrulele din posturi aducând o carabină *Manlicher* cu cinci cartuşe a unui soldat ungur, capturat pe câmp. Incident între patrula sergentului Grosu şi soldaţi sovietici. Schimburi de focuri deşi, conform pactului, schimburile de focuri sunt interzise. Contact cu un maior care mi-a încredinţat pentru pază cifrul Marelui Stat Major. **6 iulie, ora 3 dimineaţa**. După înapoierea tuturor patrulelor, detaşamentul meu se pune în marş forţat spre poziţia ordonată, cale de treizeci şi patru de kilometri. Ajuns în regiune, un grup de ţărani, în frunte cu numitul Ilie Bivolaru, fugiţi din Putna, confirmă că trupe ruse răzleţe au trecut prin surprindere peste noua linie ocupând mănăstirea, mormântul şi chilia. La **ora 6.30** suntem în Gura Putnei. Sat de germani pur, sărac. Contact cu căpitanul Vlădeanu din Regimentul 48 Infanterie şi legătura prin telefon cu serviciul intendenţă al Diviziei, pentru aprovizionare cu pâine, singurul aliment care se poate procura. Pâinea nu a ajuns aşa că ofiţerii au mâncat

mămăligă cu friptură la ceaun. Ora **14.00**. După odihna şi hrana trupei, adăpatul cailor – inclusiv raţia de ovăz –, pleacă patrulele pe linia întâi, astfel: Patrula numărul unu, comandată de sublocotenentul (r) Nicolae Stănescu, la nord de Vicov; Patrula numărul doi, comandată de sublocotenentul (r) Wilhelm Popescu, la sud de cota 474; Patrula numărul trei, comandată de sublocotenentul (r) Nicolae Vassiescu, la nord de satul Falcău, cu misiunea de a lua şi păstra contact cu trupele roşii, menţinând totodată linia de demarcaţie stabilită de Comisia de delimitare a frontierei ruso-română. Ordin special: Vor opri prin toate mijloacele orice fel de progres al inamicului peste linia de demarcaţie. **Ora 17.00**. Soseşte generalul Dăscălescu, comandantul Diviziei 25 Infanterie, cu care stabilesc detaliile misiunii. **Ora 20.00**. Primesc ştirea că satul Putna şi mănăstirea, cu mormântul lui Ştefan cel Mare au fost invadate de trupe roşii, împănate cu agitatori. **Ora 20.15**. Ordon marş-galop spre Putna, sub comanda mea, având în avangardă plutonul sublocotenentului Ghiocel Constantinescu, urmat de grosul unităţii şi, în marş forţat, de compania de cercetare a Regimentului 48 Infanterie, aflată sub ordinele mele. Comandantul companiei, căpitanul Vlădeanu, călare, este alături de mine. **Ora 21.10**. Ajungem la Mănăstirea Putna. Se procedează la recunoaştere apoi la curăţirea terenului. Se eliberează forţat satul şi mănăstirea, suspecţii sunt arestaţi, elementele trupelor roşii sunt dezarmate şi aruncate peste linia de demarcaţie. Se instalează o unitate pentru paza sfântului mormânt al lui Ştefan cel Mare şi a odoarelor mănăstirii. Iau contact cu stareţul, apoi vizităm locaşul şi palatul mănăstiresc... **Ora 22.15.** Sosesc ştafetele de la toate patrulele care raportează că linia de demarcaţie a fost restabilită. Luăm masa la Putna. **7 iulie 1940**. Se dă din nou, în primire, grănicerilor români, frontiera, astfel: Posturile de supraveghere numerele unu şi doi la Compania 5 Grăniceri, iar Postul numărul 3 la plutonul de vânători al locotenentului

Titus Andronic. La **ora 2.00** ajungem în cantonament pe lângă chilia lui Daniil Sihastrul, acum rămasă tot la noi. **8 şi 9 iulie 1940**. Pentru mai multă siguranţă, toate odoarele şi tezaurul mănăstirii, inestimabile valori istorice, s-au îmbarcat în două camioane şi le-am expediat la Cozia, în Râmnicu Vâlcea“... **30 august 1940**. Pactul de la Viena, condus de ministrul de externe italian Ciano, îi obligă pe români să cedeze ungurilor, tot fără luptă, jumătate din Transilvania. **10 noiembrie 1940**. Prin înţelegerea Berlin-Moscova, Germania are dreptul de a-şi ridica *Volksdeutsch*-ul* din Bucovina, Basarabia şi Transnistria...

Adevărul *hatmanului*

Hotărât lucru, scrisoarea fostului sublocotenent Ghiocel Constantinescu purta cu ea ceva magic de vreme ce, fără a se mai pierde în amănunte, fără a mai avea nevoie de o prealabilă ciornă, în plus mai motivat ca niciodată, asigurându-se că are suficientă cerneală în stilou – cu meticulozitatea cu care odinioară, în Munţii Iaila, pe vremea când se ocupa cu vânătoarea de partizani, controla unităţile de foc ale subordonaţilor săi –, *hatmanul* se şi apucase de scris. Cuvintele veneau de la sine, ca o ploaie măruntă de toamnă, deşi era încă primăvară. O primăvară teribil de capricioasă... Ca în primăvara anului 1967, când înaintase primul memoriu. Şi când toată lumea se uitase la el cu nedisimulată compătimire, fără să creadă o iotă din ceea ce susţinea. Or, de data aceasta avusese grijă să adune dovezi. Dovezi la care nu se gândise în urmă cu opt ani, când înaintase primele memorii către mărimile ţării, inclusiv către preşedintele Ceauşescu. Credea atunci că se vor mai găsi ceva documente, pe undeva, cu ajutorul cărora să nu fie puse la îndoială afirmaţiile lui. Se înşelase amarnic însă. Nimeni nu ştia nimic. Sau, mai precis, nu mai vroia să ştie nimic.

* Minoritari de etnie germană. (n.a.)

Aşa ajunsese la mâna Securităţii. Singurii care i-au garantat că îl pot ajuta să obţină ceea ce doreşte au fost doi colonei din Ministerul de Interne, dar nu degeaba, fireşte. Acceptase trocul. Pur şi simplu pentru că nu avusese încotro. Ştia însă că istoria îl va judeca, într-un fel. Tocmai de aceea acum adunase dovezi. Ca să se disculpe, printre altele. Ca noi, cei care iată, venim după el, să ştim cât de cât adevărul. Adevărul-adevărat. Adevărul *hatmanului*. Adevărul generaţiei lui, cea mai oropsită generaţie a secolului XX. Iată ce îi scrisese el, aşadar, în primăvara anului 1967, secretarului general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceauşescu:

...Ocuparea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord de către trupele URSS, la data de 28 iunie 1940, m-a găsit la Rădăuţi (Bucovina), cu Escadronul 25 Cavalerie de pe lângă Divizia 25 Infanterie, comandată de generalul Constantin Dăscălescu. Eram cu unitatea într-o permanentă alarmă, deoarece trupele sovietice încălcau frecvent şi abuziv noua linie de demarcaţie. Se ştie că la Putna, în apropiere de Rădăuţi, exista în acea vreme o fabrică de sticlă – mai târziu distrusă de război –, proprietatea numitului Fischer, care îşi angajase muncitorii din localităţile vecine, îndeosebi din Seletin, Lăpuşna pe Siret şi Banila pe Siret. Aceste sate, potrivit actului de ocupaţie, nu ne mai rămâneau nouă în administraţie şi stăpânire, aşa că muncitorii fabricii lui Fischer, fiind dincolo de frontieră, nu mai puteau veni la lucru, fapt care compromitea interesele comerciale ale patronului, dar lăsa fără loc de muncă şi la o mulţime de oameni. Din acest motiv, aşa cum am aflat la scurt timp după evenimentele pe care le relatez mai jos, stăpânul fabricii, spre a nu-şi periclita afacerile, a luat contact cu exponenţi ai armatei roşii, care, după ce au primit explicaţii corespunzătoare, au depăşit limita de demarcaţie recent fixată, stabilind alta, înlăuntrul căreia au prins nu numai fabrica de sticlă cu pricina, ci întreaga comună Putna, cu mănăstirea, cu mormântul lui Ştefan cel Mare şi chilia lui Daniil Sihastrul. Menţionez că o asemenea întâmplare s-a petrecut şi în nordul fostului judeţ Dorohoi, şi anume în comuna Herţa, unde negustorul de textile şi manufactură Carol Pomârleanu (din Rădăuţi, Strada Mare nr. 153), cu o delegaţie de alţi consângeni de-ai lui condusă de Dr. Max Weissman, medic veterinar, i-a invitat pe ruşi să treacă linia de demarcaţie fixată la Mamorniţa – vechea frontieră austriacă – şi să ocupe astfel, pe o adâncime de peste patruzeci şi cinci de kilometri, partea de nord a judeţului Dorohoi, care niciodată n-a cunoscut o vremelnică ocupaţie străină.*

Neputând suporta cele petrecute la Putna, unde mormântul voievodului Ştefan – care întruchipează cele mai înalte virtuţi ale Neamului şi ale Patriei – fusese luat cu japca, pe răspunderea mea, cu unitatea condusă de mine, în noaptea de 6 iulie am aruncat peste frontieră soldaţii ruşi şi am schimbat bornele pe poziţiile iniţial stabilite, readucând mănăstirea cu mormântul, dar şi chilia Sihastrului, în graniţele ţării. În ce priveşte soarta tuturor odoarelor şi valorilor mănăstirii lui Ştefan cel Mare, considerând că acolo nu mai se află în siguranţă, pentru a nu lua drumul Ermitajului, de comun acord cu stareţul mănăstirii, le-am încărcat în două camioane şi le-am trimis în pază Mânăstirii Cozia, ctitoria lui Mircea cel Bătrân, după cum se poate constata din Dosarul nr.

* Într-un act similar, adresat Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prin care solicita iniţierea unui act normativ în puterea căruia să i se acorde o pensie similară cu „vechile pensii de merit de care beneficiază unii cetăţeni care, prin activităţi deosebite, au adus servicii importante Ţării" (de unde şi râvna cu care a adunat documentele doveditoare), Ioan Tobă susţine că fabricantul Fischer a acţionat astfel nu neapărat de dragul muncitorilor rămaşi fără un loc de muncă, ci pur şi simplu deoarece, într-adevăr, „îşi vedea periclitată situaţia şi datorită activităţii puternicelor curente de dreapta desfăşurată în acea vreme în Bucovina, în speţă de către legionarii conduşi de farmacistul Iasinschi din Rădăuţi, devenit ulterior ministru al Sănătăţii în Guvernul de la Viena, comandant în senatul legionar, cum şi a lui Nichifor Robu, tot din Rădăuţi, liderul cuziştilor". (n.a.)

1/1940 al Mănăstirii Putna, filele 77-80. Actualmente odoarele se află din nou la Putna.*

Bineînţeles, incidentul n-a rămas fără consecinţe, mai ales că au avut loc oarecari acţiuni de forţă. Urmările se cunosc – în parte – şi azi, unele de către toată lumea, iar altele de câţiva iniţiaţi. Important este că se poate vizita Putna fără paşaport. Cât despre mine, personal, am fost pus la index de către oportunişti şi invidioşi şi, după cum se va vedea mai jos, trag ponoasele şi azi, pentru că, într-un moment critic, am răspuns chemării mele de ostaş, misiune pentru care ţara m-a pregătit special, cheltuindu-şi banii cu creşterea şi educaţia mea. Cariera mea de ostaş a fost compromisă, am fost înlăturat din funcţie şi trimis în judecată. Fiind achitat cu majoritate de voturi, am fost pus în retragere. Datorită evenimentelor de război, ulterior s-a revenit asupra acestei măsuri, fiind rechemat în armată.

Rog expres a se reţine că pentru cele petrecute atunci la Putna, în anul 1950, luna februarie, când mă aflam ca prizonier în mâinile ruşilor, Tribunalul Militar Ambulant din Sverdlovsc m-a judecat şi pentru acest incident de frontieră, ceea ce a însemnat alţi douăzeci şi cinci de ani de închisoare la cazierul meu. În dovedirea celor afirmate mai sus invoc mărturia următorilor ofiţeri şi ostaşi care au fost alături de mine..., precum şi tot Escadronul 25 Cavalerie. Aşa s-au petrecut faptele şi aşa le relatez, pe cinstea mea de ostaş.

Dan Gîju

ZODIA CAPULUI DE MORT

– roman –

PHOBOS
PUBLISHING HOUSE
WORD KEEPER
București, 2005